

EDUCATIEF GRADUAAT IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS

ARTEVELDEHOGESCHOOL

ACCREDITATIE OP MAAT VAN DE EIGEN REGIE • BEOORDELINGSRAPPORT

7 MEI 2024

INGE PLACKLÉ (VOORZITTER) • MICHAEL LAARMAN, ILSE STROOBANTS, BROOS VYNCKE
(COMMISSIELEDEN) •
MARIANNE VAN DER WEIDEN (SECRETARIS) • VEERLE CONINGS (PROCESCOÖRDINATOR)

Inhoud

1	Abstract	5
2	Rapportage van het onderzoek van de commissie	6
3	Oordeel	17
	Bijlage 1: Administratieve gegevens van de instelling en de opleiding.....	18
	Bijlage 2: Opleidingsspecifieke leerresultaten	19
	Bijlage 3: Samenstelling van de commissie.....	21
	Bijlage 4: Programma voor de dialoog met de opleiding.....	22
	Bijlage 5: Verantwoording.....	23
	Bijlage 6: Overzicht van het bestudeerde materiaal	24

1 Abstract

De commissie komt tot een positief oordeel over de educatieve graduaatsopleiding in het secundair onderwijs van Arteveldehogeschool. Uit het zelfevaluatierapport en de gesprekken tijdens het bezoek blijkt dat het gaat om een studentgerichte opleiding die studenten op wetenschappelijke onderbouwde wijze opleidt tot leerkrachten die goed op de onderwijspraktijk zijn voorbereid, mede doordat ze hebben leren samenwerken met studenten op bachelorniveau. Een groot deel van de opleiding vindt plaats in de praktijk van het werkveld, op stagescholen. Studenten worden daarbij goed begeleid door een docent van de opleiding en de vakmentor van de stageschool.

Het betrokken en gepassioneerde docententeam en de persoonlijke aandacht voor de individuele student zijn sterke punten. Studenten hebben een vaste trajectbegeleider en kunnen met vragen en problemen steeds terecht bij de docenten. De studenten kunnen de opdrachten direct toepassen in hun lespraktijk. Dit bevordert de haalbaarheid van de opleiding, vooral voor LIO-studenten. De commissie concludeert dat de educatieve graduaatsopleiding in het secundair onderwijs een kwaliteitsvolle opleiding is met een sterke kwaliteitscultuur.

De commissie doet twee aanbevelingen die de kwaliteit van de opleiding nog kunnen verhogen:

1. Versterk de evaluatie door twee docenten de eindstage (stage 3 voor voltijd- en deeltijdstudenten en praktijk 4 voor LIO-studenten) en het Veldwerk te laten beoordelen, met structurele inbreng van de stageschool, en door studenten tijdens de opleiding inzicht te geven in hun groeiproces;
2. Versterk de structurele samenwerking met het werkveld door in te zetten op samen opleiden in duurzame partnerschappen.

2 Rapportage van het onderzoek van de commissie

Vooroverleg en eerste indrukken

De commissie heeft tijdens een vooroverleg op 19 april 2024 haar eerste indrukken van de educatieve graduaatsopleiding in het secundair onderwijs van Arteveldehogeschool besproken. Deze eerste indrukken zijn gebaseerd op het zelfevaluatie-rapport (verder: ZER) en de daarbij horende bijlagen. De commissie vindt dat het een uitgebreid en sterk dossier is, waaruit een kwaliteitscultuur blijkt. Sterke punten die uit het zelfevaluatie-rapport naar voren komen zijn de studentenbegeleiding, het wetenschappelijk gebaseerde en goeddoordachte curriculum met duidelijke leerlijnen en gevarieerde onderwijs- en toetsvormen, de aandacht voor vakdidactiek en de professionaliseringkansen voor het docententeam. In het bezoek wil de commissie een concreter beeld krijgen van wat ze in de schriftelijke documentatie heeft gelezen. Tijdens een tweede vooroverleg op 23 april, aan de vooravond van het bezoek, formuleert de commissie drie hoofdthema's voor de gesprekken: het samen les volgen van studenten uit de graduaatsopleiding (niveau 5) en de verkorte bacheloropleiding (niveau 6), de plaats van de vakdidactiek in de opleiding en de borging van het eindniveau. Verder is de commissie benieuwd naar de wijze waarop de opleiding invulling geeft aan de kwaliteitszorg en aan 'practice what you preach' en tot slot naar de relaties met het werkveld.

Gesprek met kernteam

Het gesprek begint met een korte presentatie door de opleiding. Hierin benadrukt het opleidingshoofd het belang van de educatieve graduaatsopleiding in samenhang met de verkorte bacheloropleiding. Kernwaarden (flexibiliteit, praktijkgerichtheid en persoonlijke begeleiding), visie (ABC Autonomie, Betrokkenheid, Competentie) en kenmerken van het curriculum (leerlijnen, trajecten, relatie theorie-praktijk, de rol van vakdidactiek en het internationale perspectief) worden toegelicht. Kijkend naar de toekomst noemt het opleidingshoofd als grootste uitdaging het lerarentekort en de opdracht voor een kleine opleiding als die van Arteveldehogeschool om meer studenten aan te trekken en de opleiding slim en wendbaar te organiseren.

De commissie bedankt voor de heldere uiteenzetting en complimenteert de opleiding met het ZER. Ze heeft gelezen over de omkadering voor kwaliteitszorg en is benieuwd hoe het hele docententeam daarin meegenomen wordt. Er blijken veel verschillende instrumenten voor kwaliteitszorg te bestaan, zoals studentbevragingen, focusgroepen met studenten, de opleidingsadviesraad waarin het werkveld vertegenwoordigd is en het studentenoverleg op opleidings- en hogeschoolniveau. De resultaten hiervan worden besproken in de Commissie curriculum & toetsing (verder: CCT) en in de maandelijkse teamvergadering. Er is ook een nieuwsbrief om zaken terug te koppelen en iedereen te betrekken. De coördinator voor integrale kwaliteitszorg van het Expertisenetwerk Onderwijs wordt uitgenodigd op het teamoverleg om over de aanpak van kwaliteitszorg te adviseren. In het algemeen vinden de aanwezigen dat de lijnen kort zijn en kwaliteit door het samenspel echt 'leeft'.

De commissie vraagt hoe het opleidingsplan met prioriteiten wordt opgevolgd en of alle teamleden van die prioriteiten op de hoogte zijn. Uit het antwoord komt naar voren dat het opleidingsplan is opgesteld door het opleidingshoofd met de teamleider en leerlijnverantwoordelijken en daarna is besproken in de CCT. Door de teamvergaderingen zijn de teamleden volgens de aanwezigen in grote lijnen op de hoogte van het plan en weten ze waar de opleiding op inzet, maar het plan zelf zullen ze wellicht niet kennen. Een aantal teamleden maakt deel uit van de CCT en is daardoor in meer detail op de hoogte. Het kernteam ziet kansen om het docententeam en het expertisenetwerk nog nauwer te betrekken en is dat ook van plan, maar daar is volgens hen al groei in gemaakt.

Gevraagd naar de opvolging van het opleidingsplan laat het opleidingshoofd weten dat ze jaarlijks met de teamleider een overzicht maakt van wat is afgerond en wat de inzet is voor het nieuwe jaar. De input daarvoor komt mede uit het docententeam. De commissie krijgt hier enkele voorbeelden van. Naar aanleiding van feedback van docenten en uit

studentbevragingen is het tweejarige LIO (Leraar-in-opleiding)-traject meer haalbaar gemaakt door ateliers aan elkaar te koppelen. Ook is veel tijd geïnvesteerd in de relatie tussen leerdoelen en evaluaties, omdat het aantal evaluaties voor studenten een te grote belasting bleek te zijn. Uit een matrix bleek dat in veel vakken dezelfde doelen werden geëvalueerd. In overleg met de docenten en de CCT is de overlap eruit gehaald en zijn doelen en toetsing nu beter gespreid en op elkaar afgestemd.

Een volgend thema is de verankering van vakdidactiek in de opleiding. De commissie krijgt toegelicht dat de resultaten van het project Voorsprongfonds (filmpjes en voorbeeldmaterialen) onderdeel zijn geworden van het vakdidactische traject en zijn opgenomen in het leerplatform vakdidactiek. De vakdidactiek heeft een duidelijke positie in het curriculum, bijvoorbeeld in de leerlijn Ontwerpen, waar de vakdidacticus met de studenten aan de hand van de vakdidactische principes en hun specifieke leerplan de vertaling maakt van de algemene didactiek naar de betreffende vakdidactiek. Studenten zitten samen in de klas met studenten die hetzelfde soort vak geven, en leren van elkaar door voorbeelden en ervaringen uit te wisselen. In Algemene didactiek komen voorbeelden uit de vakdidactiek aan de orde. Docenten blijven op de hoogte van nieuwe ontwikkelingen door gastsprekers uit te nodigen, vernieuwingen te bespreken en op bezoek te gaan bij scholen.

De commissie vraagt hoe de opleiding borgt dat in elk van de vier vakdidactische clusters dezelfde doelen worden gerealiseerd. Er is in afstemming met het werkveld een didactische leerlijn opgezet en de vakdidactiek diept uit wat in de algemene didactiek aan de orde komt. Het team houdt systematisch kalibratiesessies om opdrachten te vergelijken. In het atelier Krachtige Leeromgeving, waarin studenten werken aan vakspecifieke opdrachten, bewaakt de docent de algemene lijn door te checken of die lijn overal zichtbaar is. Dit geldt ook voor microteaching. Meer in het algemeen benadrukken de aanwezigen dat de opleidingsspecifieke leerresultaten het kader zijn en dat die de rode draad vormen bij wat getoetst wordt, in de vakken en in de stages. Dit zien de aanwezigen als een continue opdracht.

Curriculumonderdelen van de graduaats- en de bacheloropleiding worden samen georganiseerd. De commissie is benieuwd naar de achtergrond van die keuze. De belangrijkste overweging is dat beide groepen in scholen samenwerken en dat ze elkaar daarom moeten kennen en appreciëren, zodat ze weten wat ze voor elkaar kunnen betekenen. De opleiding maakt onderscheid tussen beide groepen in aanpak en evaluatie. Graduaatsstudenten zitten soms samen met bachelorstudenten in een vak, maar krijgen dan extra lessen, meer tijd en begeleiding. Bij reflectie en de evaluatie worden andere vragen gesteld. Bij de bachelorstudenten ligt meer nadruk op theorie. Beide groepen zitten samen in ateliers en bij vakdidactiek, waar het tot interessante uitwisseling leidt, maar niet in alle vakken. In het vak Leraar en samenleving werden de groepen op basis van studenten- en docentenfeedback weer gesplitst. De opleiding maakt hierin steeds bewuste keuzes. Het is nog niet veel gebeurd dat een gegradueerde wil doorstuderen in de bachelor, maar er is wel een traject voor uitgestippeld. Doorstromers krijgen vrijstelling voor de algemene didactiek, maar volgen met name de vakken die het verschil maken tussen niveau 5 en 6, zoals de bachelorproef. De aanwezigen lichten toe dat het veldwerk in de graduaatsopleiding een andere insteek heeft dan het onderzoek in de bacheloropleiding: de vraag komt voort uit de eigen praktijk en het antwoord hoeft niet wetenschappelijk onderbouwd te worden of gericht te zijn op algemene conclusies. Studenten moeten wel op zoek naar informatie en bronnen, maar de aanpak is gebaseerd op Design Thinking. Er komen vaak waardevolle uitkomsten uit, is de ervaring.

Samen met de stage (stage 3 voor het voltijds- en deeltijdstraject, praktijk 4 voor het LIO-traject) is het veldwerk de belangrijkste toets van het eindniveau. Daar laten de studenten de meeste doelen op autonoom niveau zien. De professionele identiteit wordt aangetoond in het vak Leraar en engagement, en omgaan met ouders in het atelier Leraar in dialoog. Zoals eerder vermeld heeft het team vorig jaar gewerkt aan een duidelijker relatie tussen leerdoelen en evaluatie. Daarbij is ook de afsluitende toetsing aan bod gekomen. Dat heeft

geleid tot heldere criteria, die ook voor studenten en stagebegeleiders duidelijk zijn. Iedereen weet wat de einddoelen zijn. Er is een verbeterd beoordelingsformulier, waarin per leerresultaat een holistisch oordeel over de student wordt gegeven. Bij twijfel over een student vindt collegiale consultatie plaats om te bespreken of het eindniveau behaald is. De opleiding blijft inzetten op regelmatige kalibratiesessies om te monitoren dat alle beoordelaars hetzelfde verstaan onder de criteria.

De commissie vraagt naar de betrokkenheid van het werkveld bij de beoordeling. Stagebegeleiders leggen klasbezoeken af en communiceren over de verwachtingen van de opleiding met de vakmentor. De vakmentoren vullen hetzelfde beoordelingsformulier in, waarbij het oordeel van de vakmentor adviserend is. De opleiding heeft een vast netwerk van scholen opgebouwd, met vaste stagebegeleiders, waardoor aan een hechte relatie gewerkt kan worden. Daarnaast kunnen studenten ook zelf scholen aanbrengen. Daar wordt dan een op-een contact mee gelegd om over de visie en aanpak van de opleiding te communiceren.

De commissie is benieuwd naar de mate van flexibiliteit in de praktijk, bijvoorbeeld bij de aanvangsbegeleiding. Uit de antwoorden blijkt dat het vak Startblokken voor alle studenten verplicht is, omdat de opleiding dit vak essentieel acht voor de slaagkansen van een student. Studenten kunnen alleen in september beginnen. Het vak Startblokken is een geïndividualiseerd opleidingsonderdeel, waarin met de studenten gekeken wordt wat hun startcompetenties zijn en wat ieder van hen nodig heeft aan extra ondersteuning, bijvoorbeeld bij het zoeken van bronnen, taalondersteuning, reflectievaardigheden en ICT-vaardigheden. Er wordt een link gelegd naar stagecriteria en het vak Communiceren. De docenten van dit onderdeel blijken belangrijk te zijn voor de studenten, ook in het vervolg van de opleiding. De aanwezigen zijn erg tevreden met de plaats en functie van Startblokken.

Tot slot vraagt de commissie naar de professionalisering van het docententeam. Het opleidingshoofd bespreekt met de coördinatoren de behoeften die uit het team komen. Er is elk jaar behoefte aan training over coaching en recent ook over AI (Artificial Intelligence). Docenten kunnen gebruik maken van het brede professionaliseringsaanbod van de hogeschool, zoals de postgraduaat Inspirerend coachen. Nieuwe docenten krijgen een starttraining en daarna begeleiding op maat. Er is geen vast percentage voor professionalisering, maar er is een professionaliseringsbudget en de opleidingsverantwoordelijken proberen voldoende tijd en ruimte vrij te maken. Zo worden docenten lesvrij gemaakt om te kunnen deelnemen aan het Leerfestival van Arteveldehogeschool.

Niet alleen individueel, maar ook als team werken docenten aan professionalisering. Soms wordt in het teamoverleg samengewerkt aan een thema, zoals feedback of ICT, of wordt collega's gevraagd iets te delen, bijvoorbeeld over onderzoek. Zo zijn al veel thema's aan bod geweest. Co-teaching vindt plaats in het atelier Diversiteit en grootstedelijke context. Er is een learning hub Artevelde geïnstalleerd, waar kennis uit de expertisenetwerken gedeeld wordt. In de CCT houden de leerlijnverantwoordelijken contact met de opdrachtgever onderzoek, zodat onderzoek bijdraagt aan de professionalisering. De commissie rondt het gesprek af met dank aan de aanwezigen voor hun inbreng.

Nabespreking

De commissie kijkt terug op een open gesprek, waarin de vragen van de commissie goed beantwoord werden en duidelijke voorbeelden op tafel kwamen. Het gesprek bevestigt de positieve indruk van het ZER en laat zien dat de opleiding goed in elkaar zit, gebaseerd op onderbouwde keuzes en met een sterke borging van het eindniveau door systematische kalibratie. Er is een heldere visie en grote motivatie om sterke leraren op te leiden. Onboarding en begeleiding van studenten zijn positieve punten. Het gesprek illustreert de kwaliteitscultuur. Het is de commissie niet helemaal duidelijk of de resultaten van kalibratie schriftelijk worden vastgelegd. Dat wil ze navragen bij de docenten en zou de commissie wel nuttig vinden. Ook wil de commissie in het gesprek met de docenten nader ingaan op de mogelijkheden van professionalisering. Er lijken voldoende feedbackmogelijkheden voor

studenten te zijn, zoals focusgroepen en studentenoverleg, maar dit wil de commissie nog navragen bij de studenten. Dat studenten alleen in september aan de opleiding kunnen beginnen, beperkt enigszins de flexibiliteit van de opleiding, maar vindt de commissie begrijpelijk gezien de systematische opbouw van het curriculum.

Onderwijsmarkt

De opleiding presenteert zich vervolgens in een onderwijsmarkt met zeven stands. Achtereenvolgens lichten docenten de inhoud en opzet toe van de leerlijnen Ontwerpen, Samenwerken, Begeleiden en Professionaliseren, de praktijkcomponent (stage en ateliers), het LIO-traject en het onderzoek. Na de presentaties hebben de commissieleden de gelegenheid individueel bij de stands aanvullende en verdiepende vragen te stellen en het uitgestalde lesmateriaal te bestuderen. Dit leidt tot geanimeerde gesprekken.

Nabespreking

De commissie vindt de onderwijsmarkt een waardevol onderdeel van het bezoek. Veel vragen die de commissie aan docenten wilde stellen, zijn er al beantwoord. De commissie heeft meer inzicht gekregen in de borging van het eindniveau: het stagebeoordelingsformulier laat een mooie ontwikkeling zien naar een holistisch oordeel, maar de commissie is van mening dat een holistisch oordeel niet door één beoordelaar gegeven kan worden. Bij twijfelgevallen wordt weliswaar een tweede beoordelaar betrokken, maar de commissie meent dat er altijd twee beoordelaars nodig zijn om de norm vast te houden. Ook valt op dat het werkveld enkel adviserend betrokken is bij de beoordeling. De overweging is dat de opleiding het scholenwerkveld niet te veel wil belasten.

De commissie bespreekt wat ze gehoord en gezien heeft over het Veldwerk, een ander onderdeel op eindniveau. Dit is een inspirerend onderdeel, maar ook hier acht de commissie twee beoordelaars nodig. Vorig jaar was er nog wel een besliscommissie, maar dit jaar is de beoordeling in handen van één docent gelegd. Hier wil de commissie een aanbeveling over formuleren. De commissie waardeert dat studenten vragen uit de eigen schoolpraktijk oplossen met Design Thinking. Op de onderwijsmarkt heeft de commissie gezien dat de opleiding sterke onderzoekers onder de docenten heeft. Ze vindt dat de aanpak van Veldwerk er gedegen uitziet en inzet op hogere denkvaardigheden. De commissie vindt het een sterke praktijk die uitgaat van Design Thinking voor de doelgroep van graduaatsstudenten. De aanpak zet studenten, met coaching, immers aan tot excellentie en geeft de student bij afronding stevig vertrouwen en studiefierheid, zo verneemt de commissie. Wel merkt de commissie op dat het in het eindproduct niet enkel om een onderzoekende houding gaat, wat voldoende is voor graduaatsniveau, maar om praktijkonderzoek.

De onderwijsmarkt laat zien dat de opleidingsvisie goed landt in de praktijk van cursussen en ateliers. Alle cursussen volgen hetzelfde stramien en hebben daardoor een herkenbare opbouw. De ateliers zijn mooi ingebed in het LIO-traject. Er wordt goed gebruik gemaakt van blended learning. De begeleiding is een sterk punt. De commissie is onder de indruk van het onderwijsmateriaal. In de leerlijn Begeleiden is aandacht voor gelijke onderwijskansen, evenals in het atelier Diversiteit en grootstedelijke context. Docenten proberen zich bewust te zijn van hun taalgebruik en dat voldoende inclusief te laten zijn. In de leerlijn Samenwerken werkt de opleiding met acteurs om moeilijke gesprekssituaties te simuleren. Daarin mist de commissie nog het oefenen van een herstelgesprek.

Het evaluatiesysteem is transparant per onderdeel, maar de commissie vraagt zich af hoe de student de eigen voortgang kan volgen en monitoren door de opleiding heen. Er wordt niet gewerkt met een portfolio dat daarin zou kunnen voorzien. Dat zou in de ogen van de commissie een nuttige aanvulling zijn.

De koppeling met het werkveld zou sterker mogen zijn. Er vindt een driehoeksgesprek plaats tussen student, opleiding en school als intake bij de stage 1 van het vol- en deeltijds traject, maar niet standaard voor de andere stages en de opstart van werkplekleren bij het LIO-traject. Ook is er geen afsluitend driehoeksgesprek. De opleiding wil het werkveld niet teveel

belasten, maar een intensiever contact met de school kan ook een winst zijn voor beide partijen, bijvoorbeeld om geschikte vragen en opdrachten voor het Veldwerk te identificeren.

Gesprek met docenten en ondersteuners

Na een korte voorstelronde vraagt de commissie waar de docenten trots op zijn. Dat leidt tot een brede waaier aan antwoorden: het vak Startblokken als warm en toegankelijk vak, het laagdrempelige contact voor studenten met de vakdidactici, de trajectcoaching, de begeleiding bij stages en LIO-praktijk waarbij docenten de studenten zien groeien, de ruimte voor studenten om vakdidactiek te leren benutten bij het lesgeven, het gebruik van concrete voorbeelden om transfer van de theorie te vergemakkelijken, het onderdeel Klasmanagement met intervisie in de leerlijn Samenwerken, de databank met voorbeeldmateriaal uit het project Voorsprongfonds, het Veldwerk waarin studenten door Design Thinking leren te zoeken naar het probleem achter het probleem, de collega's en de flexibele opstelling in het team, de directe en ongefilterde feedback van studenten en de open wijze waarop docenten daarop reageren.

Vervolgens is de commissie benieuwd hoe de docenten betrokken zijn bij de interne kwaliteitszorg. De docenten zeggen dat niet alleen het management, maar ook zijzelf benieuwd zijn naar hoe de studenten de opleiding ervaren. Aan het eind van een vak zijn er oordelen (opleidingsonderdeel)-beoordelingen, er zijn informele contacten met studenten, ook tijdens een vak, en in de opleidingsraad zijn studenten vertegenwoordigd. Feedback is daardoor snel beschikbaar. De prioriteiten van het opleidingsplan zijn bij de docenten bekend doordat dit plan en datagedreven kwaliteitszorg op de agenda van teambijeenkomsten hebben gestaan en daar op basis van docenteninput zijn verbeterd. De docenten merken op dat hun tijd beperkt is, maar dat ze altijd bij de teambijeenkomsten zijn. Ze werken niet dagelijks met het opleidingsplan, maar beschouwen het wel als hun leidraad. Voordat het plan en beleidsvoorstellen op de agenda van het docententeam komen, is er in de CCT over gesproken. Onderwerpen waren bijvoorbeeld de rol van taal en taalondersteuning in het curriculum, en de positie van vakdidactiek in de verschillende trajecten. Regelmatig komen onderwerpen op tafel na brainstormsessies in het team onder leiding van de leerlijnverantwoordelijken, dus van onderop. Ook bij thema's die het management agendeert, voelen de docenten dat niet als top-down. Er zijn regelmatig algemene opleidingsdagen met een agenda en gastsprekers, waarna in het teamoverleg wordt besproken hoe het thema verder gebracht kan worden op maat van de eigen opleiding.

De opleiding zet sterk in op vakdidactiek, o.a. met het Voorsprongfonds. De commissie vraagt hoe het daar duurzaam mee verder gaat. De docenten lichten toe dat de resultaten van dat project in de lessen Vakdidactiek worden gebruikt en dat het extra informatie heeft opgeleverd waar de studenten mee kunnen werken. De docenten noemen de samenwerking met andere opleidingen en hoe ze op basis daarvan hun eigen lessen hebben bijgesteld. De databank is beschikbaar en docenten kunnen daar materiaal aan toevoegen. Voortzetting van het lerende netwerk wacht op een initiatief van VLHORA (Vlaamse Hogescholen Raad).

De commissie stelt de vraag hoe de docenten invulling kunnen geven aan 'practice what you preach' als er niet voor alle vakken praktijklokalen zijn. Dat verschilt inderdaad per cluster. Als er geen praktijklokaal op de opleiding zelf is, compenseren docenten dat door observatieopdrachten op te nemen bij stages en studenten aan elkaar te laten uitleggen hoe ze op hun stageschool werken in hun praktijklokaal. Ook in het atelier Krachtige leeromgeving lossen de docenten dit probleem op door de opdracht aan te passen en studenten hun eigen materiaal te laten meenemen. De commissie vraagt of het een optie is om op dit vlak samen te werken met scholen. Daar wordt inderdaad over nagedacht. Dan moet praktisch bekeken worden welke school de bewuste lokalen heeft. Vorige week heeft de opleiding op een school hiervoor een rondleiding gehad.

Een volgend onderwerp is het samenbrengen van niveau 5 en 6 in de opleiding. De commissie vraagt wat daarvan de voordelen zijn. Die liggen volgens de docenten vooral in het feit dat beide groepen er zo op worden voorbereid dat ze in scholen gaan samenwerken. De

graduaten bouwen door te oefenen het zelfvertrouwen op dat ze als gelijken aan tafel zitten, bijvoorbeeld in de klassenraad. De docenten zeggen transparant aan de graduaatsstudenten over te brengen dat het belangrijk is dat ze zich laten horen en dat ze dit moeten oefenen. De docenten zijn zich ervan bewust dat hiervoor een veilige context geschapen moet worden. Daarvoor moet de groep niet te groot zijn en dat was nog niet altijd optimaal. Daarom wordt dit jaar met kleinere groepen gewerkt en wordt de gemengde groep opgedeeld. De graduaats- en bachelorstudenten worden op andere manieren geëvalueerd. In de graduaatsopleiding wordt meer gewerkt met stappenplannen en tussenmomenten met feedback. Zo wordt de examendruk gespreid. Ook de opdrachtbeschrijvingen en rubrics zijn anders ingevuld. Bij het Veldwerk gelden voor beide groepen andere beoordelingscriteria.

De commissie vraagt of de docenten voldoende ruimte krijgen voor professionalisering. De docenten zeggen dat ze daar zelf ruimte voor creëren en dat ze daarbij soms keuzes moeten maken, zeker op piekmomenten. Er zijn wel voldoende mogelijkheden, zoals opleidings- en teamdagen met workshops of een training om in het elektronische leerplatform Canvas allemaal een gelijke opbouw te hanteren. De aanwezigen zeggen professionalisering breed te interpreteren: zo ervaren ze veel professionalisering en inspiratie door stagebegeleiding, en worden ervaringen gedeeld in het teamoverleg en via de wekelijkse nieuwsbrief. Het is voor hen breder dan bijscholing. Een van de aanwezige docenten voegt toe dat meewerken aan onderzoek ook leerzaam is en daarom hierbij hoort. Tot slot noemen de aanwezigen het online aanbod van Arteveldehogeschool, dat ze efficiënt en laagdrempelig vinden.

Gevraagd naar de intake en begeleiding van studenten antwoorden de docenten dat elke nieuwe student een intakegesprek van een uur krijgt, waarin eerdere werkervaring en de achtergrond van de student worden besproken, om op basis daarvan het beste traject te kiezen. Bij LIO-studenten wordt gewezen op de mogelijkheid een Lerarenbonus aan te vragen. In dit intakegesprek worden eventuele gevoeligheden en nood aan extra ondersteuning gedetecteerd. Het onboardingprogramma is extra belangrijk in het voltijdstraject, omdat dat maar twee jaar duurt. De opleiding helpt studenten snel een stageplaats in hun omgeving te vinden voor de eerste stage in oktober. Deeltijdstudenten hebben daar meer tijd voor.

Er zijn verschillende coaches (diversiteitscoach, taalcoach, leercoach,...) en de commissie vraagt of het voor de studenten voldoende duidelijk is bij wie ze terecht kunnen. Dat is volgens de docenten het geval. Studenten kunnen zelf het initiatief nemen, maar ook docenten verwijzen snel door. Het begeleidingsaanbod is te vinden op het intranet Mijn Dinar en wordt toegelicht in het vak Startblokken. De taalcoach komt in elk vak aan bod en studenten kunnen gebruik maken van het talentcentrum van Artevelde voor extra steun. Een docent kan een student in een mail extra faciliteiten voor taalondersteuning aanbieden, en stuurt dat bericht c.c. aan de taalcoach. Dat maakt de drempel voor de student minder hoog. De docenten werken ook preventief door voorafgaand aan examens sessies aan te bieden over het maken van een planning of het beantwoorden van meerkeuzevragen. Aan het begin van het jaar komt de diversiteitscoach zich aan de studenten voorstellen. Dat brengt de commissie tot de vraag hoe divers de studentenpopulatie is. Het aantal studenten met een anderstalige achtergrond neemt toe, maar een percentage valt lastig te geven. De introductie van het vak Islamitisch onderwijs in de educatieve bachelor enkele jaren geleden heeft geleid tot meer culturele diversiteit onder de studenten, maar dat wordt nog niet weerspiegeld in het docentenkorps. De docenten zien het als een blijvende uitdaging naar grotere diversiteit in hun team te streven.

De commissie vraagt naar de samenwerking met de scholen in het werkveld. Docenten zeggen zo vaak mogelijk naar de scholen te gaan, maar willen zich daarin ook beperken omdat scholen het erg druk hebben en vaak overvraagd worden. Er vindt wel altijd afstemming plaats over de aanpak bij LIO-praktijk en stages, maar dat gesprek kan eventueel ook na enige weken plaatsvinden. Bij stage 1 licht de stagebegeleider op de stageschool toe dat een student in deze kennismakingsstage nog niet zelf lesgeeft. Bij Veldwerk streeft de opleiding naar een win-winsituatie voor school en student, maar het is in de praktijk moeilijk te garanderen dat het prototype van een student op school mag worden uitgetest.

Tot slot vraagt de commissie welke veranderingen de docenten zouden willen zien. Het accent in de antwoorden ligt op de relatie met het werkveld: een sterkere vermarkting en meer contact met het werkveld om de graduaatsopleiding beter bekend te maken, ook bij potentiële studenten, en meer partnerschap met de scholen bij de praktijkbegeleiding. De commissie bedankt de docenten voor het open en constructieve gesprek.

Nabespreking

De vragen van de commissie zijn in dit gesprek duidelijk beantwoord. In het samen opleiden met de scholen als partner kan de opleiding nog een stap zetten. Het Veldwerk is goed toegesneden op de praktijk van de student in de stageschool.

Gesprek met studenten

Als opening van het gesprek vraagt de commissie wat de studenten het meest waarderen in hun opleiding. Meerdere studenten noemen de persoonlijke aandacht van docenten: zij kennen de studenten en hun persoonlijke achtergrond en houden daar rekening mee. Bij een vraag of een probleem krijgen de studenten snel een antwoord. Dat geldt ook voor problemen op groepsniveau, zoals vorig jaar toen studenten problemen hadden met te veel deadlines in bepaalde periodes. Naar aanleiding van de studentenfeedback is dat toen goed aangepast. Ook waarderen de studenten dat het onderwijs praktijkgerelateerd is. Aan de hand van opdrachten gaan ze dieper op hun vak in en leren ze didactische werkvormen die ze in hun onderwijs kunnen gebruiken.

De commissie vraagt wat de studenten vinden van de combinatie van de graduaats- met de bacheloropleiding. De studenten vinden dat de nadruk op het vakoverschrijdende tot nuttige kruisbestuiving kan leiden en tot bredere input. In de clustergerelateerde groepen kunnen studenten vakdidactische zaken goed met elkaar delen. Het nadeel van de combinatie is dat de groep groter wordt. Sommige studenten komen dan minder tot leren. De docenten komen daaraan tegemoet door een speciale ruimte te voorzien waar studenten rustig kunnen werken. De studenten zitten niet altijd met elkaar samen, dat verschilt per vak. Soms wordt een deel van de les afgesplitst. Beide groepen hebben andere leerdoelen en aparte beoordelingen.

Ook is de commissie benieuwd naar de plaats van de vakdidactiek in de opleiding. De studenten vinden dat hun praktijkervaringen op school een goed startpunt zijn voor de vakdidactische lessen in de opleiding en dat ze – omgekeerd – het praktijkonderwijs op hun stageschool kritisch leren bekijken en kunnen bijsturen. Studenten maken kennis met verschillende manieren van lesgeven en worden gestimuleerd om uit te proberen hoe ze zaken anders zouden kunnen aanpakken. Daar voelen ze zich goed in ondersteund, vooral individueel tijdens de stage. De intervisiebijeenkomsten zijn hierin ook belangrijk. De aanwezige studenten vinden dat ze goed leren hun eigen ontwikkeling te vertalen naar de leerlingen, door te kijken naar waar de leerlingen al goed in zijn en wat ze nog moeten bijsturen om verder te komen. De studenten onderhouden het contact met hun deel van de arbeidsmarkt doordat ze leerlingen bij hun stages en in projecten begeleiden. Het werken met externen is onderdeel van de opleiding.

Wat betreft de begeleidingsmogelijkheden vinden de studenten dat daarover duidelijk wordt gecommuniceerd en dat alle studenten weten wie hun persoonlijke begeleider is. Er ligt veel focus op taal en ondersteuning bij taalproblemen. De commissie merkt op dat er veel verschillende digitale communicatiekanalen zijn en vraagt of studenten daarin goed hun weg weten te vinden. De studenten vinden dat dat zeker het geval is. In het begin is het even zoeken wat waar staat, maar alles wordt goed uitgelegd in het vak Startblokken, en daarna nog bij de start van elk nieuwe vak. De studenten vinden dat dat snel duidelijk is. Het zou praktischer zijn als Mijn Dinar en Canvas in de toekomst samengevoegd zouden worden, maar studenten weten wat ze waar kunnen vinden en zien het niet als een urgente zaak. Als ze in Canvas een tegenstrijdigheid opmerken en aankaarten, reageert de betreffende docent snel en corrigeert dat meteen. Desgevraagd zeggen de studenten dat de digitale middelen nuttig

zijn voor hun eigen onderwijspraktijk. Ze leren er goed mee omgaan en kunnen dat overbrengen aan hun leerlingen. Dat geldt ook voor andere activerende werkvormen. Studenten leren daarin van elkaar.

De commissie vraagt hoe groeigericht evalueren ingebed is in de opleiding en hoe studenten leren zelf te reflecteren op hun voortgang. De studenten vinden dat de feedback van docenten hun zelfvertrouwen geeft en hen geleidelijk verder laat groeien. In veel opdrachten wordt van de studenten gevraagd aan te geven waar ze zelf denken te staan, waarna ze dat vergelijken met de feedback van de docent. In werkstukken laten ze met gebruik van kleuren zien hoe ze de feedback hebben verwerkt. De studenten voelen zich op een positieve en persoonlijke manier uitgedaagd om steeds een stapje verder te zetten. Ook bij stagebegeleiding bespreken student en begeleider uitgebreid wat al goed is en waar de student nog kan groeien. Studenten werken vanaf het begin van de stage aan een POP (Persoonlijk Ontwikkelingsplan), waarbij ze de feedback van stagementor, medestudenten en stagebegeleider benutten. Het POP brengt de groei in kaart en biedt volgens de studenten duidelijk zicht op vertrek- en eindpunt van de student in de stage. Studenten worden gevraagd hierin ook op te nemen welke punten ze na de opleiding nog willen ontwikkelen.

Feedback van studenten aan de opleiding is mogelijk in focusgesprekken en de studentenraad. Een focusgesprek heeft volgens de aanwezigen eenmaal in het eerste jaar plaatsgevonden. De vertegenwoordiger in de studentenraad vraagt klasgenoten om input. De studenten vinden dat er rekening wordt gehouden met hun feedback.

Tot slot vraagt de commissie wat de studenten aan de opleiding zouden willen veranderen. De wens om meer gericht digitale vaardigheden te versterken blijkt inmiddels vervuld, doordat het een onderdeel is geworden van het vak Startblokken. Soms vragen studenten zich af of de vele opdrachten allemaal nodig zijn, maar achteraf vinden ze die toch zinvol en leerzaam. De combinatie van de opleiding met de thuissituatie is soms zwaar en maakt het pittig om de opdrachten tijdig af te ronden. Bij eventuele problemen voelen de studenten zich goed ondersteund. De opleiding is niet toegesneden op studenten die in het volwassenenonderwijs werken, maar gelukkig staan de docenten ervoor open dat een student in die situatie de opdrachten creatief benadert. De commissie bedankt de aanwezigen voor hun input en wenst hun succes met de opleiding.

Nabespreking

Terugblikkend op het gesprek stelt de commissie vast dat begeleiding een sterk punt is. Ondersteuning bij ICT-vaardigheden leek een verbeterpunt, maar is al bijgewerkt. Daaruit blijkt dat de opleiding snel reageert op feedback. De studenteninput wordt in het kwaliteitszorgsysteem redelijk systematisch verzameld, al is het focusgesprek voor de commissie niet helemaal duidelijk. De groei van studenten wordt in modules goed zichtbaar gemaakt, maar de commissie mist dat nog over de opleiding heen.

Gesprek met alumni en werkveldpartners

Na een korte voorstelronde vraagt de commissie de aanwezige alumni waar ze het meest positief op terugkijken van hun opleiding. Dat blijkt vooral de persoonlijke aanpak bij stagebegeleiding te zijn en het feit dat een student met vragen altijd goed bij de begeleider terecht kan.

Vervolgens vraagt de commissie naar de relatie tussen opleiding en werkveld. De werkveldpartners zijn van mening dat de opleiding gericht is op maatwerk en inzet op duurzame relaties met het werkveld. Hun ervaring is dat de opleiding streeft naar een goede match tussen student en stageschool en steeds goed bereikbaar is. De lijnen zijn kort en de planlast voor de school is hanteerbaar. Een van de aanwezige scholen heeft wel twijfel bij de planlast voor de studenten. Die krijgen veel vrijheid om hun taken op school uit te voeren en vinden het niet altijd eenvoudig om de verschillende taken goed te plannen, terwijl de werklast onoverzichtelijk wordt als ze niet vanaf het begin aan de slag gaan. Een van de

alumni merkt op dat die situatie inmiddels verbeterd is. Sinds dit jaar staan de opdrachten met deadlines al in het begin vast, met tussentijdse indienmomenten en feedback.

Positief is volgens de aanwezigen dat de opleiding ernaar streeft dat opdrachten aansluiten op de taken die de student op school moet uitvoeren, waardoor dubbel werk voorkomen wordt. Dat geldt ook voor de onderzoeksopdracht, wat zorgt voor een win-winsituatie en bijdraagt aan de haalbaarheid van de opleiding. Het geldt minder voor studenten die niet in het secundair onderwijs, maar in het avondonderwijs werkzaam zijn. Daar moet een student soms goed zoeken om taken tot een goed einde te brengen. De alumni zijn tevreden over de verhouding tussen opdrachten en examens. Doordat studenten zich moeten verdiepen in de kaders en de theorie om de opdrachten goed te kunnen uitvoeren, zijn één of twee examens aan het eind voldoende als evaluatie. De alumni ervaren het gebrek aan sommige praktijklokalen niet als een gemis. De vakdidactische begeleiding is gericht op de opbouw van lessen in een leerlijn en het maken van een tactisch plan. De alumni vinden dat ze goed geholpen werden door de stimulerende begeleiding en de feedback van de vakdidactische docenten.

De werkveldpartners zijn tevreden over de combinatie van graduaats- en bacheloropleiding en vinden dat de opleiding goed in het oog houdt dat de opleiding voor alle studenten behapbaar is. Het is goed dat de opleiding maximale kansen aan alle studenten wil schenken om leraar te worden, maar ze zou nog actiever kunnen zijn om meer studenten te werven en actiever nieuwe instromers kunnen rekruteren. Ook zou het werkveld sterker bij de eindevaluatie betrokken willen zijn. Uit dit deel van het gesprek blijkt dat scholen meestal wel betrokken zijn bij de eindevaluatie van de afsluitende stage, in de vorm van een driehoeksgesprek tussen student, vakmentor en stagebegeleider, maar dat dat niet altijd het geval is. Soms loopt het contact van de vakmentor met de school via de student, niet rechtstreeks met de stagebegeleider. Een meer structureel contact zou beter zijn, vindt de betreffende school.

Vervolgens vraagt de commissie naar de ervaringen met het Veldwerk. De aanwezige alumni kijken tevreden terug op dit deel van hun opleiding en vinden dat ze nuttige bijdragen hebben kunnen leveren voor de oplossing van een praktisch probleem. De aanpak van Design Thinking werkt goed. Desgevraagd zeggen de alumni dat het bij dit onderdeel om praktijkonderzoek gaat, en niet alleen om een onderzoekende houding. De beoordeling was voor alle alumni helder. Een overzicht met rubrieken per onderdeel is een goede leidraad van wat verwacht wordt om te slagen en maakt duidelijk hoe de punten behaald kunnen worden. Docenten moedigen de studenten aan deze informatie goed te bestuderen. De beoordelingscriteria en feedback op onderdelen zijn voor studenten beschikbaar in Canvas.

De alumni hebben zeer goede ervaringen met de individuele studentenbegeleiding. Ze krijgen altijd snel antwoord op vragen en de trajectbegeleider is gedurende het hele traject dezelfde persoon. Ook na het afstuderen voelen ze zich welkom op de opleiding en zijn docenten benieuwd naar hoe het met hen gaat. Er is geen uitstroombegeleiding na het afstuderen, maar daar hebben de aanwezigen ook geen behoefte aan. Niet alleen de alumni, maar ook de werkveldpartners vinden dat de band met de opleiding goed is. Ze vinden kwaliteitszorg de verantwoordelijkheid van de opleiding, mede omdat het anders tot een te grote werklast voor de scholen kan leiden. Een van de werkveldpartners is lid van de Opleidingsadviesraad (OAR) en vindt dat de leden goed geïnformeerd worden door de opleiding. De OAR komt enkele malen per jaar bij elkaar en is bekend met het opleidingsplan. De feedback van de OAR wordt benut in de opleiding. De commissie bedankt de aanwezigen voor de open en boeiende discussie en rondt het gesprek daarmee af.

Afrondend commissieoverleg

Alle gesprekken overlopend komt de commissie tot een positief beeld over de opleiding. Ze noteert een aantal sterke punten die tijdens het bezoek als highlights naar boven zijn gekomen. Zo is de robuuste indruk van het ZER in het bezoek bevestigd: de opleiding werkt vanuit een sterke en wetenschappelijk onderbouwde visie die kernachtig in het

onderwijsprogramma is vertaald. Er is een warme relatie tussen docent en student, die tot uiting komt in een gedegen intake en onboarding en sterke begeleiding. Docenten zoeken steeds snel en adequaat naar een oplossing als een student vastzit. Studenten voelen zich thuis in de opleiding. De opleiding steunt op een sterk beleidsteam en een gepassioneerd docententeam.

Het curriculum is doordacht. Het LIO-traject haakt aan bij onderdelen van het voltijds- en deeltijdstraject. Het vak Startblokken biedt de studenten aan het begin van de opleiding uitstekende handvatten, de leerlijnen zijn strak gekozen, bijvoorbeeld de leerlijn Samenwerken, en goed ingevuld. De koppeling tussen theorie en praktijk is sterk, zowel door de levensechte cases in lessen, als door de ateliers en de stages. Deze toepassingsgerichtheid past bij een graduaatsopleiding. LIO-studenten kunnen de opdrachten direct toepassen in de eigen lespraktijk. De algemene didactiek is direct gekoppeld aan de vakdidactische clusters. Binnen de didactische onderdelen is passende aandacht voor leerpaden en oefeningen. In hun onderwijs geven de docenten invulling aan 'practice what you preach'.

De opleiding maakt weloverwogen keuzes voor het wel of niet combineren van niveau 5 en 6 en past die keuze aan als het in praktijk niet goed werkt. Dit is een uiting van de kwaliteitscultuur die de commissie in alle gesprekken heeft aangetroffen. Andere blijken hiervan zijn de flinke stappen die de opleiding heeft gezet in de verbetering van de stagebeoordelingsformulieren, en de tijd die op teamoverleggen wordt voorzien voor de bespreking van onderzoek.

Op enkele punten ziet de commissie nog mogelijkheden voor verbetering. Het is positief dat de eindevaluatie van stages is geëvolueerd naar een holistische beoordeling, maar bij een dergelijke aanpak is het noodzakelijk de evaluatie door twee beoordelaars te laten uitvoeren. De interpretatie van de normen is bij holistische beoordeling te open om die aan één beoordelaar over te laten. Dit geldt ook voor de beoordeling van het Veldwerk. Daarnaast beveelt de commissie aan de professionele groei van studenten niet alleen in afzonderlijke opleidingsonderdelen, maar over de hele opleiding heen zichtbaar te maken, zodat studenten weten waar ze staan in hun ontwikkeling. Een derde advies ten aanzien van de beoordeling is het werkveld sterker te betrekken.

De commissie heeft de indruk dat de opleiding nog sterk intern gericht is. Een volgende stap is de blik meer naar buiten te richten en de stem van de studenten, bijvoorbeeld in focusgesprekken, en van het werkveld meer te benutten. De stagebegeleiding door de opleiding is goed, maar het contact tussen opleiding en school loopt soms niet rechtstreeks, maar via de student. De commissie beveelt de opleiding aan te werken aan effectief samen opleiden: door in te zetten op duurzame partnerschappen, de scholen te betrekken bij de eindevaluatie en te zorgen voor rechtstreeks contact tussen opleiding en stageschool.

Tot slot wil de commissie nog enkele suggesties meegeven. Zo adviseert ze de opleiding te blijven inzetten op de uitwerking van vakdidactiek, in samenwerking met andere hogescholen in lerende netwerken. De commissie heeft veel positiefs gehoord over het Veldwerk, maar vindt de nadruk op praktijkonderzoek eerder verrassend voor een graduaatsopleiding. Op dat niveau zou het aanleren van een onderzoekende houding volstaan. De commissie adviseert over de inhoud van dit onderdeel en de vorm van het eindproduct te blijven nadenken. De opleidingsverantwoordelijken zijn zich ervan bewust dat het opleidingsplan meer bekend is op managementniveau dan bij de docenten. Het blijft een aandachtspunt dit opleidingsplan bij iedereen gedragen te krijgen. De commissie zal de sterke punten en aanbevelingen mondeling terugkoppelen aan de opleiding en is benieuwd tot welke reflectie de gesprekken van vandaag bij de opleiding hebben geleid.

Mondelinge terugkoppeling

De terugkoppeling vindt plaats in bijzijn van een grote groep opleidingsverantwoordelijken en docenten. De commissie heeft de gesprekken als positief en constructief ervaren en is benieuwd naar de ervaring van de opleiding. Het opleidingshoofd laat de commissie weten

dat die ervaring gedeeld wordt. De verschillende gesprekspartners vonden de gesprekken waardevol en aangenaam.

De commissie benoemt vervolgens de sterke punten en aanbevelingen uit haar afrondende overleg. Namens de opleiding bedankt het opleidingshoofd de commissie voor haar kritische en zorgzame werkwijze en de gerichte feedback. De aanbevelingen en aandachtspunten komen voor de opleiding niet onverwacht en zullen zeker worden opgevolgd. Door de gedegen voorbereiding van iedereen, in soms uitdagende tijden, zoals de corona-periode, was de opleiding klaar voor de gesprekken vandaag. Het team is sterk en alle betrokkenen geloven in de meerwaarde van de educatieve graduaatsopleiding voor het secundair onderwijs. Ook namens het directieteam van Arteveldehogeschool worden lof en dank uitgesproken en is men fier op het resultaat. Onder wederzijdse dankzegging wordt het bezoek afgesloten.

3 Oordeel

De commissie is van oordeel dat de educatieve graduaatsopleiding in het secundair onderwijs van Arteveldehogeschool sterke punten heeft, die uit het zelfevaluatierapport naar voren komen en die tijdens het visitatiebezoek zijn bevestigd. De commissie vindt dat de opleidingsverantwoordelijken en het gedreven docententeam een sterk en studentgericht curriculum ontwikkeld hebben. De opleiding bereidt de studenten gedegen voor op wat ze in het werkveld kunnen verwachten, mede door het samen lesgeven aan studenten van de graduaatsopleiding en de verkorte educatieve bacheloropleiding. Het onderscheid tussen het graduaats- en het bachelorniveau wordt daarbij goed bewaakt. Het eerste onderdeel Startblokken zorgt voor een sterke onboarding en biedt alle studenten een basis in belangrijke vaardigheden, zoals ICT, bronnen raadplegen en taal. De opleiding is opgebouwd aan de hand van vijf goedgekozen leerlijnen, met passende aandacht voor actuele thema's als de diversiteit van de leerlingenpopulatie. De vakdidactiek is goed verweven met de algemene didactiek. In ateliers en stages leren de studenten hun opgebouwde kennis in de praktijk toe te passen. Dat studenten de opdrachten direct kunnen toepassen in hun lespraktijk bevordert de haalbaarheid van de opleiding, vooral voor LIO-studenten. In het onderdeel Veldwerk tonen studenten aan dat ze een praktijkvraag kunnen onderzoeken. Hiermee vraagt de opleiding meer dan de onderzoekende houding die op graduaatsniveau vereist wordt. Studenten kunnen alle opleidingsinformatie gemakkelijk vinden en kunnen met vragen en problemen steeds terecht bij de docenten. De snelle en adequate wijze waarop de opleiding reageert op feedback en verbeteringen doorvoert, getuigt van een sterke kwaliteitscultuur.

Evaluatie vindt op valide, betrouwbare en transparante wijze plaats, met systematische kalibratiesessies van het docententeam. Het beoordelingsformulier van de eindstage is de afgelopen periode verbeterd en betreft nu een holistische beoordeling door een docent van de opleiding, waarbij de vakmentor een adviserende stem heeft. De commissie beveelt aan de beoordeling op eindniveau te laten uitvoeren door twee docenten, bij zowel eindstage (stage 3 voor voltijd- en deeltijdstudenten en praktijk 4 voor LIO-studenten) als Veldwerk, omdat de interpretatie van beoordelingsnormen bij dergelijke onderdelen zonder kalibratie uiteen kan lopen. Het verdient aanbeveling de eindstage altijd te beginnen en af te sluiten met een driehoeksgesprek met student, vakmentor en stagebegeleider, zodat het werkveld van meet af aan structureel betrokken is. Daarnaast beveelt de commissie aan de professionele groei van studenten niet alleen in afzonderlijke opleidingsonderdelen, maar over de hele opleiding heen zichtbaar te maken, zodat studenten weten waar ze staan in hun ontwikkeling.

De opleiding stemt regelmatig af met het werkveld, zowel in de Opleidingsadviesraad als bij de stagebegeleiding. Bij de stagebegeleiding loopt het contact tussen opleiding en school soms niet rechtstreeks, maar via de student. Werkveldpartners willen graag intensiever betrokken worden. De commissie beveelt de opleiding aan te werken aan effectief samen opleiden: door in te zetten op duurzame partnerschappen, de scholen te betrekken bij de eindevaluatie en te zorgen voor rechtstreeks contact met de stageschool.

De commissie doet twee aanbevelingen die de kwaliteit van de opleiding nog kunnen verhogen:

1. Versterk de evaluatie door twee docenten de eindstage (stage 3 voor voltijd- en deeltijdstudenten en praktijk 4 voor LIO-studenten) en het Veldwerk te laten beoordelen, met structurele inbreng van de stageschool, en door studenten tijdens de opleiding inzicht te geven in hun groeiproces;
2. Versterk de structurele samenwerking met het werkveld door in te zetten op samen opleiden in duurzame partnerschappen.

De commissie concludeert dat de opleiding een groot aantal sterke punten heeft en dat de geformuleerde aanbevelingen een positief oordeel van de commissie niet in de weg staan. De commissie heeft vertrouwen in de kwaliteit van de educatieve graduaatsopleiding in het secundair onderwijs van Arteveldehogeschool.

Bijlage 1: Administratieve gegevens van de instelling en de opleiding

Instelling	Arteveldehogeschool
Naam opleiding	Educatief graduaat in het secundair onderwijs
Niveau en oriëntatie	Educatief graduaat
(Bijkomende) titel	Educatief gegradueerde voor secundair onderwijs
(Delen van) studiegebied(en)	Onderwijs
Afstudeerrichtingen	Mogelijkheden: bakkerij; bio-esthetiek; haartooi; slagerij; verzorging; voeding; hotel; veiligheidstechniek; verkoop; agrarische technieken; autorijtechnieken; autotechniek; bouw; carrosserie; sanitair, centrale verwarming en koeltechniek; elektriciteit, elektromechanica; hout en schrijnwerkerij; instrumentenbouw; meubelmakerij, kunststoffen; lassen – constructie; mechanica; metaal; uurwerkmakerij; rijen- en binnenvaart; scheepswerktuigkunde; scheepvaart; schilderen en decoratie; steen- en marmerbewerking; tandtechniek; zeemanschap; nautische technieken; bloemschikken; diamant; glastechnieken; goud; grafische technieken; leder
Opleidingstrajecten voor werkstudenten, voltijds/deeltijds trajecten, dag-/avondonderwijs, onderscheiden vormen van diplomering	- Deeltijds traject - Voltijds traject - Traject Leraar in opleiding (LIO)
De vestiging(en) waar de opleiding wordt aangeboden	Campus Kattenberg, Gent
Onderwijstaal	Nederlands
Studieomvang (in studiepunten)	90
Aansluitingsmogelijkheden en vervolgopleidingen	Educatieve bachelor secundair onderwijs

Bijlage 2: Opleidingsspecifieke leerresultaten

1. De leraar als begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen.
De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs formuleert concrete doelstellingen, ontwerpt krachtige leeromgevingen en gebruikt passende werkvormen en evaluatiemethodieken ter ondersteuning van het leer- en ontwikkelingsproces en hanteert hierbij doelgericht ICT-toepassingen. Hij differentieert in functie van de klasgroep en de individuele lerenden en speelt flexibel in op complexe onderwijssituaties.
2. De leraar als opvoeder.
De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs geeft mee vorm aan een positief en ondersteunend leer- en leefklimaat. Hij geeft aandacht aan attitudevorming bij lerenden en stimuleert hun verbondenheid en participatie in de eigen klasgroep. Hij bereidt de lerenden voor op het functioneren op de arbeidsmarkt en op het participeren in een duurzame en leefbare samenleving. Hij gaat gepast om met diversiteit.
3. De leraar als inhoudelijk expert.
De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs beheerst de domeinspecifieke vakinhoudelijke en vakdidactische basiskennis. Hij vertaalt deze inhouden gestructureerd en praktijkgericht naar de leerlingen en gebruikt hierbij zijn relevante praktijkervaring. Hij gebruikt daarbij een correcte en gepaste taal, met een positieve attitude ten aanzien van meertaligheid. Hij kan vaardig omgaan met media, geeft blijk van mediawijsheid en beschikt over de nodige kennis en een kritische blik. Hij ondersteunt leerlingen in hun studie- en beroepskeuzeproces met aandacht voor hun interesses en competenties.
4. De leraar als organisator.
De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs organiseert een veilige en efficiënte werk- en leeromgeving voor zichzelf en de lerenden. Hij voert administratieve taken correct uit en kan ICT-toepassingen inzetten om zijn job efficiënt uit te voeren.
5. De leraar als onderzoeker/innovator.
De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs professionaliseert zich en past innovatieve vakgerichte ontwikkelingen toe in zijn onderwijspraktijk. Hij reflecteert kritisch op het eigen functioneren, is gericht op professionele groei en stuurt zichzelf bij. Hij volgt recente ontwikkelingen binnen het vakdomein en kan deze integreren in zijn praktijk.
6. De leraar als partner van ouders/verzorgers.
De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs beheerst de basisvaardigheden om, aangepast aan de context, op een verbindende manier te communiceren met ouders met respect voor diversiteit. Hij is bereid tot een brede dialoog.
7. De leraar als lid van een onderwijsteam.
De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs neemt zijn verantwoordelijkheid op in het team en werkt constructief en doelgericht samen met collega's, ook vakoverschrijdend. Hij neemt deel aan het overleg rond de pedagogische en (vak)didactische aanpak. Vanuit een ondernemende houding neemt hij initiatieven in het onderwijsteam om het pedagogisch project mee te realiseren.
8. De leraar als partner van externen.
De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs beheerst de basisvaardigheden om op een constructieve manier te communiceren met externe partners. Hij is in staat om contacten te leggen met externe partners, om zo een duurzaam netwerk van relaties uit te bouwen.
9. De leraar als lid van de onderwijsgemeenschap.
De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs kan in gesprek gaan over zijn beroep en de plaats daarvan in de samenleving. Hij kan deelnemen aan het maatschappelijk debat rond onderwijskundige thema's.

10. De leraar als wereldburger.

De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs benadert met een open geest ontwikkelingen op sociaal-politieke, sociaal-economische, levensbeschouwelijke, cultureel-esthetische en cultureel-wetenschappelijke domeinen.

11. De leraar als geëngageerde professional.

De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs is een gedreven leraar die authentiek handelt, reflecteert op eigen talenten, waarden, waarheden en overtuigingen in een professionele context met als doel het ontwikkelen van een eigen professionele identiteit. Van daaruit gaat hij in dialoog en verbindt hij zich oprecht met anderen.

De opleidingsspecifieke leerresultaten zijn gebaseerd op de domeinspecifieke leerresultaten, gevalideerd op 15 oktober 2018.

Bijlage 3: Samenstelling van de commissie

De beoordeling is gebeurd door een commissie van deskundigen aangesteld en getraind door de NVAO. Deze is als volgt samengesteld:

Inge Placklé (*voorzitter*), Professor beroepsonderwijs en lerarenopleider aan het Multidisciplinair Instituut Lerarenopleiding (MILO) aan de Vrije Universiteit Brussel. Lector Project Algemene Vakken aan de lerarenopleiding van de Hogeschool PXL.

Michael Laarman (*commissielid*), Manager cluster Exact en Beroepsonderwijs, Hogeschool van Amsterdam.

Ilse Stroobants (*commissielid*), Directeur Sint Maria Geel (KOGKA 8).

Broos Vyncke (*student-commissielid*), praktijkleraar horeca in SBSO 't Sterrebos Roeselare, student educatieve graduaatsopleiding Hogeschool VIVES.

De commissie werd bijgestaan door:

- **Veerle Conings** (procescoördinator) beleidsmedewerker NVAO.
- **Marianne van der Weiden** (extern secretaris).

Alle commissieleden en de secretaris hebben de deontologische code van de NVAO ondertekend.

Bijlage 4: Programma voor de dialoog met de opleiding

Datum: 24 april 2024

Locatie: Campus Kattenberg, Gent

08u45 - 09u00	Ontvangst commissie
09u00 - 10u15	Introductie en gesprek met kernteam
10u15 - 11u45	Onderwijsmarkt
11u45 - 12u15	Intern overleg commissie
12u15 - 13u00	Lunch
13u00 - 14u00	Gesprek met docenten en ondersteuners
14.00 – 14u15	Pauze/intern overleg
14u15 - 15u00	Gesprek met studenten
15u00 - 15u15	Pauze/intern overleg
15u15 - 16u00	Gesprek met alumni en werkveldpartners
16u00 - 16u45	Intern overleg commissie
16u45 - 17u15	Mondelinge terugkoppeling commissie

Bijlage 5: Verantwoording

De beoordeling werd uitgevoerd aan de hand van het *“Beoordelingskader Toets Nieuwe Opleiding op maat van de eigen regie”* van juni 2020, zoals bekrachtigd door de Vlaamse regering op 27 november 2020.

Nadat de aanvraag ingediend door de instelling ontvankelijk werd verklaard, heeft de NVAO een commissie samengesteld; de opleiding (instelling) werd hierbij betrokken. Deze commissie werd goedgekeurd door het dagelijks bestuur van de NVAO. De instelling tekende geen bezwaar aan tegen de commissie.

De commissie heeft zich aan de hand van de door de opleiding verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. Voorafgaand aan een voorbereidend overleg heeft elk commissielid de eerste indrukken opgemaakt en werden prioritaire vragen opgesteld.

Tijdens de voorbereidende werkzaamheden heeft de commissie verder alle verkregen informatie besproken en heeft zij tevens de dialoog met de instelling en de opleiding voorbereid.

Aan de hand van NVAO's Waarderende Aanpak heeft de commissie zich tijdens de dialoog verder verdiept in de context van de opleiding en op basis daarvan een onderzoek gevoerd naar de potentiële kwaliteit van de opleiding.

Tijdens de afrondende werkzaamheden heeft de commissie alle verkregen informatie besproken en vertaald naar een holistisch oordeel. De commissie heeft dit eindoordeel in volledige onafhankelijkheid genomen.

Het totaal aan beschikbare gegevens is verwerkt tot een ontwerp van beoordelingsrapport. Eens alle commissieleden hadden ingestemd met de inhoud van het beoordelingsrapport, heeft de voorzitter van de commissie het beoordelingsrapport vastgesteld. Het door de voorzitter vastgestelde beoordelingsrapport werd aan de NVAO bezorgd.

Bijlage 6: Overzicht van het bestudeerde materiaal

Informatiedossier opleiding

- Informatiedossier opleiding

Bijlagen

- Administratieve gegevens
- Afkortingen en begrippenlijst
- Bronnenlijst
- Opleidingsconcept
- Vakdidactische clustering
- Organogram Expertisenetwerk Onderwijs
- Organogram opleiding
- Beschrijving CCT en taakomschrijving leerlijn- en trajectverantwoordelijken
- Lerend Netwerk Graduat: doel en samenstelling
- Opleidingsplan
- Opleidingsgids
- Leerresultatenkader (concordanties leerresultaten en leerdoelen)
- Opleidingsprogramma: toelichting ateliers en leerlijnen
- Overzichtstabel trajecten
- Profielbeschrijving Opdrachthouder Onderzoek, Ontwikkeling en Valorisatie
- Overzicht zelfdeterminatietheorie in de onderwijsaanpak
- Kader blended leren Expertisenetwerk Onderwijs
- Overzicht variatie aan werkvormen
- Overzicht studeerbaar studiemateriaal
- Overzicht praktijkcomponent in deeltijds en voltijds traject
- Handleiding voor studenten stage 3
- Handleiding voor studenten LIO-Praktijk 2 stage
- Concept stage
- Overzicht praktijkcomponent in LIO-traject
- Visie op kwaliteitsvolle werkplekken
- Concept veldwerk (schematisch)
- Toetsmatrix academiejaar 23-24
- Beoordelingskader Arteveldehogeschool uit Onderwijs- en Examenreglement 23-24
- Illustratie 2^e orde didactiek – vormen van assessment
- Toetsbeleidsplan
- Onderwijs- en examenreglement Arteveldehogeschool 23-24
- Voorbeeld beoordelingsdocument: stage 3
- Voorbeeld beoordelingsdocument LIO-praktijk 4
- Opleidingsvisie trajectcoaching
- Flyer begeleidingsaanbod
- Quicksheet in- en doorstroom
- Beschrijving onthaal- en aanvangsbegeleiding
- CV's medewerkers
- Voorbeelden gidsen en leidraden medewerkers:
- Gids voor medewerkers
- Leidraad LIO-begeleiders
- Leidraad stagebegeleiders
- Overzicht gevolgde professionalisering
- Opleidingsprogramma: visualisatie per traject

Documenten ter beschikking gesteld tijdens locatiebezoek

- Brochure Educatief graduaat secundair onderwijs, 2024-2025
- Onderwijsmaterialen tijdens onderwijsmarkt

